

Рис.1. Процес моделювання оптимальної виробничої програми

До критеріїв оптимальності виробничої програми підприємства рекомендуємо віднести такі критерії: обсяг валового прибутку, обсяг реалізованої продукції та частку освоєного цільового ринку. До обмежень – обмеження щодо використання певних видів ресурсів (сировини, матеріалів) або загальні витрати[2].

Висновки. Таким чином, запропонована методика формування оптимальної виробничої програми підприємства дає додаткові можливості для оцінки впливу обсягу продажу, ціни, структури витрат на фінансові результати роботи підприємства. Причому, при різних масштабах діяльності, обсягах реалізації і асортименті продукції результати такого аналізу можуть бути різними. У тому випадку коли відсутні можливості збільшення обсягів виробництва і продажу продукції, скорочення витрат або збільшення ціни на продукцію для подолання порога рентабельності, доцільно формувати оптимальну цінову і товарну політику з урахуванням обмежуючих факторів і поетапного досягнення точки прибутковості.

Дана тема дослідження, на сьогодні, є дуже актуальною, оскільки кризовий стан економіки потребує від підприємства підвищення ефективності виробничо-господарської та управлінської діяльності, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, найновіших інновацій та передового світового досвіду в сфері господарювання і управління виробництвом. З його допомогою виробляються оптимальна стратегія і тактика розвитку та поточної діяльності підприємства, раціоналізуються плани й управлінські рішення, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва.

Література

1. Бойчик І.М. - Економіка підприємства : Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2008.
2. Гукалюк А.Ф. – «Моделювання процесу розробки оптимальної виробничої програми», - Актуальні проблеми економіки, 2006 №9 с 206.
3. Канторович Л.В. – Математические проблемы оптимального планирования. – Новоси – бирск, Наука, 2000.
4. Орлов О.О. – Планування діяльності промислового підприємства: Підручник. – К.: Скарби, 2000.
5. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. – Планування діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Караве-ла, 2003.
6. Царев В.В. – Внутрифирменное планирование. – СПб.: Питер, 2002.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Тертична Н.М.

Науковий керівник: Березюк С.В., к.е.н., доцент

У статті розглянуто економічну ефективність використання земельних ресурсів в ДПДГ "Подільська дослідна станція садівництва" Вінницького району, с. Медвеже Вушко. На основі проведеного дослідження запропоновано основні напрями підвищення ефективності використання сільськогосподарських угідь.

Постановка проблеми. Земля – головна умова існування людського суспільства і найважливіше джерело людського багатства, найперша передумова і природна основа суспільного виробництва, універсальний фактор будь-якої діяльності людини, тому ефективне її використання є важливою проблемою сучасності, вирішення якої має передбачати максимально можливе задоволення матеріальних потреб суспільства, від залучених в економічний оборот ресурсів, і збереження їхнього стану. Наприклад, надмірна розораність сільськогосподарських угідь (понад 78%) в Україні свідчить лише про неефективне використання земельних ресурсів. [1]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням ефективності використання земельних ресурсів займалися такі вчені, як Топіха І.Н., Лисюк О. [1], також значну увагу поглибленню ринкових перетворень у сфері використання сільськогосподарських земель в своїх наукових працях досліджував Білик Ю. [3].

Проблемами щодо оптимізації використання земельних ресурсів займалися представники різних галузей сучасної науки: філософи - Гірусов Є., Платонов Г., географи - Руденко Л., Шищенко П., економісти – Борщевський П., Дорогунцов С., Данилишин Б., Трегобчук В. та аграрії – Саблук П., Ушкаренко В., Созінов А. [2]

Мета статті. Метою даної статті є аналіз ефективності використання земельних ресурсів на підприємстві та пошук шляхів щодо її покращення.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що в сільському господарстві земля – це головний засіб виробництва, без якого неможливий сам процес виробництва продукції рослинництва і тваринництва. Вона

одночасно є предметом і засобом праці. Земля значною мірою визначає темпи розвитку і рівень ефективності сільськогосподарського виробництва.

Економічну ефективність використання землі оцінюють на основі системи натуральних і вартісних показників. До натуральних показників відносять: урожайність сільськогосподарських культур; виробництво окремих видів тваринницької продукції на 100 га відповідних земельних угідь (продукцію скотарства і вівчарства розраховують на 100 га сільськогосподарських угідь, свинарства — на ріллю, птахівництва — на площу зернових). До вартісних показників відносять: виробництво валової продукції в порівнянних цінах, товарної продукції в поточних цінах реалізації, чистої продукції і прибутку в розрахунку на гектар сільськогосподарських угідь. [2]

На прикладі ДПДГ “Подільська дослідна станція садівництва” проаналізуємо деякі натуральні показники економічної ефективності використання земельних угідь. Зокрема динаміку врожайності сільськогосподарських культур на підприємстві наведено на рисунку 1.

За даними рисунка можна зробити висновки, що загалом рівень врожайності сільського господарства на даному підприємстві є досить високим і має тенденцію до зростання, окрім озимого жита.

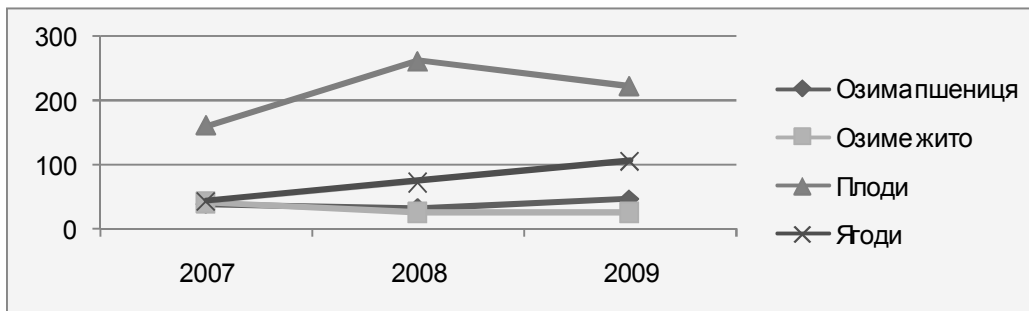

Рис. 1 Динаміка врожайності сільськогосподарських культур на ДПДГ “Подільська дослідна станція садівництва”, ц/га

Вартісні показники економічної ефективності використання земельних ресурсів на підприємстві наведено в таблиці 1.

Аналізуючи дані таблиці, слід відмітити, що динаміка вартісних показників використання земельних угідь на підприємстві є позитивною і має тенденцію до зростання, зокрема за досліджуваний період виручка від реалізації збільшилась на 2642 тис. грн, при цьому площа сільськогосподарських угідь зменшилась на 11,8 га.

Збільшення валової продукції у звітному році в порівнянні з базисним свідчить про те, що ДПДГ “Подільська дослідна станція садівництва” нарощує обсяги виробництва, а отже – має резерви для цього.

Таблиця 1

Показники ефективності використання земельних ресурсів на підприємстві

Показники:	2007р.	2008р.	2009р.	Відхилення 2009р. від 2007р.
Валова продукція (у порівняльних цінах 2007р.), тис. грн	2680	3517	3997	1317
Чистий дохід, тис. грн.	4718	6913	7360	2642
Площа с.-г. угідь, га	490,8	478	479	-11,8
Середньорічна чисельність працівників с.-г., чол.	199	189	198	-1

Впровадження на підприємстві високоврожайних районованих сортів і гібридів, стійких проти хвороб і придатних для вирощування є одним із шляхів підвищення ефективності виробництва зерна. Особливого значення у цьому зв'язку набуває поліпшення селекції і насінництва зернових культур. Для прикладу: в економічно розвинених країнах підвищення врожайності сільськогосподарських культур на 50% забезпечується використанням добрив, 25% - поліпшенням обробітку ґрунту, 25% - впровадженням високоврожайних і перспективних сортів. [4]

На нашу думку комплексна механізація також є одним з напрямів підвищення ефективності використання сільськогосподарських угідь, а отже й продуктивності праці в землеробстві.

Велике значення має внесення оптимальних доз мінеральних добрив, які в конкретних природно-кліматичних умовах забезпечують найбільш повне використання потенційних можливостей і високоврожайних сортів і гібридів зернових культур. [3]

Висновки. На основі комплексного використання факторів інтенсивного розвитку сільського господарства, зокрема комплексної механізації, хімізації сільськогосподарських угідь та інших заходів формується інтенсивна технологія використання земельних ресурсів, що є передумовою ефективного сільськогосподарського виробництва.

Література

1. Лисюк О. Особливості формування ринкових відносин в агропромисловому виробництві регіону // Аграрна політика в умовах ринкової трансформації економіки агропромислового комплексу: Кол. монографія / За заг. ред. П.С. Березівського. – Львів: Львів. держ. аграр. ун-т, 2006. – С.268-274.
2. Ігнатенко М.Г., Малєєв В.О. До проблеми: земля як особливий природний капітал — еколого-економічний підхід // Теорія і практика оцінювання, оптимізації використання та відтворення земельних ресурсів — 2007 - №3 — с. 33-36.
3. Білик Ю.Д. Формування ринку сільськогосподарських земель і підвищення ефективності їх використання // Землепорядний вісник. - 2000. - №2 — с. 24-28.
4. Удосконалення економічної оцінки земель сільськогосподарського призначення // Землеустрій і кадастр — 2005. - №1 — с. 115-119.

ОХОРОНА ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Кузьмінець О.В.

Науковий керівник: Березюк С. В., к.е.н., доцент

В статті розкрито сучасний стан охорони лісових ресурсів та обґрунтовано основні напрями їх раціонального використання.

Постановка проблеми. З отриманням незалежності в Україні мусить формуватися державна політика розвитку економіки, в якій управління лісовим господарством повинне займати чільне місце. Однак стагнація лісового господарства продовжується.

Мета статті. Дослідити сучасний стан охорони лісових ресурсів. Обґрунтувати основні напрями раціонального використання лісових ресурсів.

Результати дослідження. В Україні проблеми формування лісової політики розглядали Р. Олійник, М. Попов, В. Самоплавський, І. Синякевич та ін. В останні роки все більшої актуальності набувають питання реформування лісової галузі, досліджуються екологічні функції лісу. Гострою є дискусія щодо організаційних форм використання ресурсної бази лісу, відокремлення лісового господарства від лісової промисловості. Проте, як підкреслюють публікації, проблеми лісового господарства і особливо охорони лісових ресурсів не стали надбанням широкої громадськості та об'єктом належної уваги держави до лісової сфери. [1, с 73]

Лісове господарство перебуває на етапі становлення, яке здійснюється стихійно, переважно методом спроб і помилок. Основна проблема ефективного ведення лісового господарства полягає в суперечності лісогосподарського й бізнесового циклів, оскільки тривалість лісогосподарського циклу від збору насіння до збору урожаю (стиглого лісу) становить 60-100 років, а бізнесового циклу (отримання прибутку від вкладання капіталу) – 3-5 років, що без системно утворюючого впливу держави на лісову галузь приведе до надмірної експлуатації лісового фонду і занепаду лісогосподарського комплексу. Процес формування раціональної лісової політики слід починати із правильно організованої охорони земель. [2, с 26]

Лісове законодавство передбачає охорону лісів від незаконних дій громадян, підприємств, установ та організацій, а також біологічний захист лісів від шкідників та хвороб, інших факторів, які впливають на санітарний стан лісових ресурсів.

Згідно зі ст. 85 Лісового кодексу (ЛК) України ліси підлягають охороні і захисту, що передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на їх збереження від знищення, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників і хвороб, а також раціональне використання [5, с.45]. Забезпечення охорони та захисту лісів покладається на центральні та місцеві органи виконавчої влади, Верховну Раду Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування та постійних лісокористувачів відповідно до законодавства.

Для охорони лісів від пожеж лісове законодавство передбачає заходи, які повинні здійснюватися органами місцевого самоврядування. До них належать: щорічна організація розробки і здійснення лісокористувачами заходів протипожежної профілактики у лісах; залучення до гасіння лісових пожеж населення, протипожежної техніки і транспортних засобів підприємств, установ та організацій у встановленому порядку; забезпечення осіб, залучених до гасіння лісових пожеж, харчуванням та медичним обслуговуванням; сприяння будівництву об'єктів протипожежного призначення, роботі повітряних суден авіаохорони; організація через засоби масової інформації пропаганди правил протипожежної безпеки, висвітлення проблем збереження лісів; забезпечення координації заходів, спрямованих на охорону лісів від пожеж.

Разом з тим, лісове законодавство передбачає, що підприємства, установи, організації та громадяни, діяльність яких впливає на стан і відтворення лісів, зобов'язані погоджувати з державними органами лісового господарства, державними органами управління у сфері екології та іншими органами проведення організаційних, санітарних, технологічних та інших заходів щодо охорони і захисту лісів.

Великого значення для охорони лісів набуває ведення Зеленої книги України. Відповідно до Положення про Зелену книгу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 серпня